

INTERNET HA INCIDIT TAMBÉ EN EL MÓN DE LA CULTURA. LA XARXA ÉS AVUI DIA EL MITJÀ IDEAL PER DONAR A CONÈIXER AUTORS I CORRENTS DE TOTA MENA, AIXÍ COM PER ADQUIRIR OBRES DE QUALSEVOL TIPUS. PERÒ TAMBÉ HA ACABAT PER CONVERTIR-SE ELL MATEIX EN UN ESPAI DE CREACIÓ, GENERANT FINS I TOT NOUS FORMATS COM

“En pocs moments de la història s’ha llegit i escrit tant com ara”

Jaume Subirana, director de la Institució de les Lletres Catalanes

Sergi Rodríguez

Quina repercussió té, actualment, Internet en el món de la literatura?

Crec que la mateixa o semblant a la que té en altres àmbits de creació. Internet és un espai extraordinari que serveix per informar-se i informar els altres: autors, editorials... També permet una nova manera de fer literatura, no canviant la manera d’escriure sinó generant uns nous formats. Els blocs, per exemple, són uns espais de creació literària al mateix nivell que els diaris: hi escriuen escriptors i, en fer-ho, fan literatura... periòdica, si es vol. Els blocs ofereixen una literatura amb una sèrie d’afegits tecnològics. És per això que no parlem tant de literatura d’Internet com de funcions literàries d’Internet.

Sembla que aquests blocs fomenten la creació, o la fan visible...

Els blocs són mil coses, però generalment lligades a la vivència personal. En essència, són uns quaderns de notes amb coses que t’han passat, que has pensat, que has sentit... Recorden la literatura memorialista o diariàstica, més que no l’assaig. N’hi ha alguns de molt especialitzats o sobre temes molt puntuals que difícilment trobarien un espai en un diari o un editor que els publicués. Des d’estudiants a polítics, són moltes les persones que tenen el seu. Cada dia es cre-

en uns 100.000 blocs al món. Però no tenen cap obligació de tenir qualitat, i encara menys literària. Poc més d’un centenar en català, o uns milers en anglès, permeten ser llegits com a literaris. Poc a poc aquesta ebullició actual s’anirà sedimentant i els blocs aniran trobant la seva funcionalitat. Per exemple, molts d’ells tenen una llista de blocs recomanats que permet crear una xarxa de lectura i una comunitat de gent interessada en la literatura.

Què és el que aquests blocs aporten específicament a la creació literària?

En el meu cas, com a escriptor, he trobat un mitjà que millora una cosa que ja feia, que és prendre notes. El que es posava en una llibreta ara es posa en un bloc. La gràcia que té és la seva immediatesa i el fet de poder-ho retocar. També té dues coses més que un llibre difícilment podria tenir: una és el complement de les imatges i l’altra és el complement dels enllaços. Segons quines coses no cal que les expliquis, sinó que remets a una altra pàgina. És així un text peculiar, que no acaba en ell mateix sinó que passa a altres textos. El que sí és veritat és que Internet, més enllà dels blocs, està fomentant la lectura i l’escriptura, amb els webs i els e-mails. En pocs moments de la història s’ha llegit i escrit tant com ara.

L'ART ELECTRÒNIC O ELS BLOCS LITERARIS. L'ESCRITOR JAUME SUBIRANA, DIRECTOR DE LA INSTITUCIÓ DE LES LLETRES CATALANES, ENS DÓNA ALGUNES PAUTES PER ENTENDRE AQUEST NOU CONTEXT QUE MODIFICA ELS HÀBITS DE CREACIÓ, ELS CANALS TRADICIONALS DE DISTRIBUCIÓ O EL CONCEPTE DE DRETS D'AUTOR, ENTRE D'ALTRES.

Sergi Rodríguez

Internet afectarà també el paper de l'editor? Ara tothom pot publicar...

Potser, però també la fotocopiadora i el tándem ordinador-impressora han canviat el sistema tradicional d'escriure en poc més de 50 anys. Abans l'escriptor havia de portar els seus originals a un editor, que s'encarregava del procés de producció. Ara qualsevol pot ser editor. En aquest sentit, Internet ha permès que una obra pugui arribar al lector saltant-se el circuit habitual de distribució. Però també és veritat que l'editor aconsegueix un paper fonamental de filtre. Quan vas a una llibreria i veus les obres d'una editorial com Quaderns Crema o Anagrama, hi ha una garantia prèvia que amb Internet no hi és. Poc a poc hi haurà una altra mena de llibre que arribarà a les editorials, com és el recull de textos d'Internet.

I el del llibreter? Ara és possible comprar llibres per Internet...

Internet és un gran canal de distribució, perquè permet donar a conèixer autors i vendre

llibres. Abans era molt difícil i car comprar llibres a l'estranger i avui dia és fàcil i ràpid. També és una ocasió per visibilitzar determinades literatures minoritàries, superant els circuits habituals de distribució. Però les llibreries electròniques tampoc estan sent el que semblava, perquè la gent no es refia de pagar amb targeta de crèdit. Encara es podria fer un pas més: muntar estratègies de promoció; publicant per a grups de lectors virtuals; creant comunitats de gent que llegeix, comenta i s'entreté parlant d'un escriptor. Més que per vendre, que també, Internet sobretot serveix perquè la gent s'assabenti que un llibre ha aparegut.

Internet suposa una amenaça per a la llengua, pels neologismes que incorpora o el llenguatge sincopat dels xats?

A mi no em preocupa. Per exemple, quan parlem per telèfon, tampoc fem servir el mateix tipus de llenguatge que quan escrivim. És un tipus de llenguatge adaptat, per

l'esforç que un ha fet, i una altra el control de qui la pot fer servir o no. Pretendre que la gent pagui per Internet, que per definició és gratuït, és molt complicat. S'ha de respectar la propietat en un context on la suplantació de la identitat o la còpia formen part de la gràcia.

La lectura en suport electrònic acabarà per superar la que s'ha fet en suport paper?

Crec que no. Deia Humberto Eco que hi ha una màquina petita, extraordinàriament lleugera i que no necessita manteniment ni bateries: és el llibre. Fa 500 anys que es va inventar el format que ara tenim. És un objecte gairebé perfecte, que ni el cd-rom ni Internet substituiran. Aquesta història ja l'hem vist en diverses ocasions: la ràdio no va matar el teatre, la televisió no va matar el cinema, el vídeo no ha matat la televisió... Ara tenim tots aquests i un de més, que és Internet. El que sí ha fet cadascun d'ells és modificar els anteriors. Ara a ningú se li acut editar un llibre de mapes, perquè per això ja hi ha cd-roms o Internet. Per exemple, els blocs permeten actualitzar els textos escrits i enriquir-los amb imatges o enllaços, però en canvi no hi ha beneficis econòmics.

economia de mitjans, com passa amb els sms. No he vist encara ningú preocupat per si els telegrams afectaven la llengua o la literatura. Una altra cosa és si els estudiants surten de l'escola sense saber escriure frases completes o fent faltes d'ortografia, però Internet no en té la culpa, d'això.

Aquesta facilitat pot afectar els drets econòmics o intel·lectuals de l'autor?

Ha aparegut un escenari nou, amb unes regles que ens les hem d'inventar. Tots donem per suposat que si jo tinc un quadre i el regalo a les meves filles, elles el donaran a les seves i per sempre serà així. Però no té per què. En alguns països, els drets d'autor són una propietat privada però que caduca. El cas de la música ha estat espectacular, però després vénen els llibres. Ens haurem de posar d'acord per a la biblioteca virtual que Google vol muntar. Una cosa és la propietat intel·lectual, que suposa reconèixer

Arribarem a diferenciar una literatura en paper de la que s'ha fet per a Internet?

Segurament no. La mateixa idea de la literatura convencional, en aquests moments, és molt difícil d'establir. Un escriptor actual fa avui dia articles al diari, una novel·la de tant en tant, col·laboracions a la ràdio que no queden impreses però que ell ha escrit i que algun dia podria recollir... Des del punt de vista de creació literària, Internet és un espai més al costat de la ràdio, el diari, el llibre d'encàrrec i d'altres formats que alguns aprofiten relativament poc. Dels 1.500 escriptors en català, només uns 200 tenen web i d'ells uns 15-20 són bloggers. Una cosa que m'encantaria, i que encara no he vist fer servir, seria crear blocs de creació col·lectiva, on els textos es vagin replicant. Internet també és l'espai ideal per a la posada en marxa de blocs anònims, amb una literatura anti-sistema, com haurien fet Rusiñol o Dalí avui dia. Encara hem de veure moltes coses.

